

LITAUOS TREMTINIU SAJUNGOS LEIDINYS

EINA NUO 1988 m. SPALIO 28 d.

+ 1990 m. LIEPA Nr. 9 (24)

1410

ŽALGIRIS – DRĀSOS, IŠTVERMĖS IR PERGALES SIMBOLIS

S. Radžūnas

Ugnies kalavijas

Iau juodajį slibiną Vytis paviš.
Pakilo ugnies kalavijas —
Ir kirs!
Ir kris
siaubūnas į žemę granito,
Perkūnas sutraškys menkystės granitą —
Ir žemei išauš pažadėtasai saulėtas rytas.

Iš erdvų Sietynas mums tiesia rankas...
Pakils sakalai, skirtą kelią į Saulę atrasi!
Ir tyras žvaigždynų dangus,
Zara, kančiojo praregėta,
Tikrovė, išrygėt iš godota,
Pasvelkins išdrįsusius žemės vaikus.

Ziedų ugnimi vėl ištirkš medžiai, pievos.
Sypsosis toks geras ir mylantis Dievas,
Ir motinos juoksis, ir krykštaus vaikučiai,
Zolynų nemindančiais žingeniais lengvučiai
Išgelbėta LAISVĖ pareis.

Vytautas Landsbergis
(iš kelbos Žalgirio mūšio 580 metų
sukakties iškilmėse)

VYTAUTAS –

MŪSU DIDYBĖ IR STIPRYBĖ

Lietuvių tauta, pasiekusi savo nepriklausomybę, turi juk puikiausią progą kaip tik šalis metais pažvelgti į politinio savo švytėjimo laikus viduramžiais ir čia pirmą pirmiausia atsiminti Vytautą, kurio visas gyvenimo darbas buvo skirtas Lietuvių nepriklausomybei: Tūkstančiai ryšių jungia Vytauto laikus su šalis laikais. Ir visada naudinga, kad tautos prisimintų savo prieiti ir iš jos čiuipštų sau naujų jėgų ir pasitikėjimo.

■ Prof. dr. Jozef PFITZNER

Praga, 1930 m.

(Jozefas Pfitzneris, Didysis Lietuvos kunigaikštis Vytautas kaip politikas. K., 1930, V., 1989.)

Vytauto Didžiojo paminklo atidėjimo iškilimų akimirkos. Kaunas, 1990 m. liepos 15 d.

Edmundo KATINO nuotrauka

REZONANSAS

„Kas teikia vilčių“

Noriu atsiliepti į L. Dambrauskų straipsnį. Be abejo, tai jau pavėluota, bet išklausykite mano nuomonę.

Kad ir kaip gerbiu Liudą Dambrauską ir iki šiol turbūt nebuvu atvejo, kad jo nuomonei negalėčiau prisarti, bet ši kartą norečiau su juo pasigincyti. Jis pasisako už moraliumi. Neabejoju L. Dambrauskas geriau žino lotynų kalbą negu aš. Turėtų prisiminti, kad lotynų kalbos žodis Mors reiškia „mirę“. Tarptautinių žodžių žodynėje šis žodis aiškinamas tiek kitaip, bet ir tos prasmės – išleina iš to paties – „mors“. Gal dar kitokią prasmę susteiks jam Gorbačiovas. Jei Gorbačiovas taip užsisprausi to moraliumo siekia, tai, manyt, jis jam bus labai naudingas. Molo ir klastos bolševikams neitrūks, tą neblogai turėtų žinoti ir Liudas Dambrauskas. Kiek suterčių ir pasižadėti, iškilmingai pasirašytų jie sutauzė, kiek tarptautinį ir savo iškilmingai pasirašytų susitaikymą nevykdo. O čia tik žodinis Gorbačiovo reikalavimas ir net jokiui raštu, net paprastu laišku nepažvirtintas. Be to, tai dar ne derybos, o tik išankstirė salygą.

Ir ta se ygo tokia, kad gal būti iš kartos mums pražūtinga.

Ne vieta mums ir konfederacijoje. Palaiykime ekonominius ir kultūrinius ryšius su Rusija ir kitaip Rytų kraštais, bet turime būti atskirai valstybė. Gal ir faisingi L. Dambrauskas spėliojo apie stiebtį, bet kol kas ateiti numatyti sunku. Verčia abejoti ir L. Dambrauskų nuomonė apie bolševikų karines bazes. Nelygininkime bolševikų ir amerikietių karių bazes. Neprisimenu, kur skaičiuo ar girdėjau, kad Graikijoje apklausos metu apie amerikietių karines bazes 20 ar 30 % gyventojų net nežinojo, kad tokios bazės yra. Jei ir mes jų poveikio nejausume, tai kalba apie bazes taip pat galėtų būti. Be to, amerikietių už bazes moka nemažą nuomą. O ką iš bolševikų bazų turime mes: nuniokotus miškus, užterštą vandenį, nestiskaitymą su aplinkinių gyventojų siveiką ir, mane, dar daug kitų blygių, kurių net nerūnujame. Ir ar ne sovietų karinės bazės Lietuvoje buvo pagrindinė priežastis kad nepasipriešinome 1940 06 15?

Juozas BAZIL AUSKAS

Partizano

Iaškas sesei

Eglis, Naktis — partizano Leslio slapyvardžių. 1949 m. vasario mėn. jis buvo paskirtas LLKS štabo politinio skyriaus viršininku. Zuvo 1949 m. rugpjūčio 13 d. Jo bėlės buvo spaudinamos „Priskelimo“ apygerdos leidiniuose, t. p. štabo leidkraityje „Pri rymančio rūpintojėlio“.

Rašau trumpai, nes i žygį ruostamės. Melonus mums Tavo žodis, želion gijon čia atklydes. Tik kam toks liūdnas laiško tonas? Tik kam apraudи mus be laikot. Ar mes jau tokie vargšai?

Tiese, netekome namų, lačių, kur buvėtumė, iš ten dabar mūsų namai; netekome šeimos, Motinos, brolio, bet kiekvieno liečuvio motina — dabar ir mūsų Motina, o kiekvienas laurus liečuvis — mūsų tikras brolis; netekome turto, ką Jurėjome, bet viena Lietuva mūsų turta paliko; netekome sveikatos ir gaulų žaidžianti mūsų kūnus puoslia, bet užtai jijojome neužmirštamu garbę; netekome pagaliau gyvybių, bet taučiai amžinatvę laimėjome; kapuose, sekai, dabar mums vienos nėra, bet juk visas kraštai dabar mūsų kapai! Argi ne daugiau laimėjome, kaip netekome? Argi mūsų rizikai neapsimokėjo, sesei! Pagelvol pati ir suprask!

Tavo miško brolis Eglis. Ju eikis bučiavo gintarinę žemę „Romuvos“ leidinys. 1950 m. kovo mėn., Nr. 1

1990 m. liepa

TREMINTINYS

2

Lietuvos Mokslų Akademijos prezidiumo

1990 07 09 NUTARIMAS Nr. 217

Dėl papildomo finansavimo FSTI

Lietuvos MA Prezidiumas, atsižvelgdamas į Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Svetimmo, mokslo ir kultūros komisijos bei Stalinišmo nusikaltimų tyrimo komisijos teikiamą bei Vlado Menės mokslų skytau, pritarimą NUTARIA:

1. Filosofijos, sociologijos ir teisės institutui temos „Socialiniai demografiniai pokyčiai Lietuvoje 1940–1953 metais“ vykdymui skirti

1990 m. II pusmečiu 10,0 tūkst. rb. papildomą finansavimą iš MA būdžetinį lėšų rezervo.

2. Sudarant 1991 metų mokslinio tyrimo planus, numatyti papildomą finansavimą Filosofijos, sociologijos ir teisės, Lietuvos istorijos bei Lietuvos literatūros ir tautosakos, institutui stalinizmo nusikaltimų tyrimams vykdym.

Prezidentas J. Požela
E. Prezidiumo vyriausiojo mokslinio sekretorius p. A. Sileika

TIK VIENAS LIKO GYVAS

Spausdiname politinių kalinių, išvežtų iš Staulių kalėjimo į Gorki 1941-06-24, sarašą. Iš 100 žmonių liko gyvas tik Antanas Arlauskas, gyv. Joniškyje.

Juozas Cečiūnas, skerdyklos vedėjas (Seda); Antanas Arlauskas, žemdirbys (Zagarė); Jubzas Butautas, moksleivis (Zagarė); Vytautas Rumbaitis, moksleivis (Kėdainiai); Vladas Kožėmėkas, policijos darbuotojas (Stauliai); Vladas Milašius, policijos darbuotojas (Radviliškis); Povilas Valiūnas, technikas (Radviliškis); Ignas Burkus, studentas (Stauliai); Antanas Viskonitas, be profesijos (Ylakiai); Mykolas Šolukas, darbininkas (Dapšių km.); Antanas Kriščionaitis, moksleivis (Stauliai); Kazys Veitės, darbininkas (Ylakiai); Pranas Joneikis, darbininkas (Vabalų km.); Izidorius Petrauskas, stalias (Baltrinė km.); Stasys Simkus, darbininkas (Kuršėnai); Vladas Sonagaila, siuvėjas (Stauliai); Vincas Atstupėnas, bražytojas, (Radviliškis); Antanas Bekeris, el. monteris (Radviliškis); Alfonsas Sabauskis, buhalteris (Mažeikių); Petras Paušila, moksleivis (Ariogala); Juozas Navickas, sargas (Stauliai); Pranas Baranauskas-Barokas, teismo pirmojo rankos (Stauliai); Adolfas Petruška, kaičiulis (Daučelių km.); Juozas Lukštavaugis, akc. režizorius (Mažeikių); Leonas Kuokštys, žemdirbys (Klauselių km.); Aleksas Sidorovas, be profesijos (Stauliai); Teresa Petruskienė, siuvėja (Stauliai); Felikas Rutkauskas, batistuvys (Panėvėžys); Augustinas Paltarkas, notaras (Mažeikių); Fabijonas Ališauskis, policijos darbuotojas (Stauliai); Petras Gabrijolas, kalėjimo prižiūrėtojas (Stauliai); Pranas Butautas, moksleivis (Zagarė); Petras Šutas, prekybininkas (Stauliai); Julius Andriekus, darbininkas (Seda); Antanas Šidliškis, sargas (Kuršėnai); Bronius Škimelis, ūkininkas (Vabalų km.); Voldemaras Sadauskas, ūkininkas (Sugaudžių km.); Mykolas Demščikas, ūkininkas (Bobilių km.); Andrius Baranionis, studentas (Stauliai); Donatas Grabys, darbininkas (Radviliškis); Pranas Būtėnas Petriškis, be profesijos (Joniškis); Juozas Šileikis, kepejas (be nuolatinės gyv. vienos); Julius Ramanauskas, mokytojas (Kėdainiai); Juozas Kunrots, ūkininkas (Šakyna); Stasys Rimgaila, bražytojas (Radviliškis); Alfonsas Karpius, studentas (Stauliai); Vladas Jočys, ūkininkas (Ylakiai); Antanas Butautis, ūkininkas (Stauliai); Benediktas Kilčiauskas, darbininkas (Joniškis); Antanas Krenčius, kunigas (Vegeriai); Bronius

Antanas ARLAUSKAS

Lietuva,
nepamiršk
savo vaikų

1950 m. šv. Kalėdų ryta mūsų etapą (apie 60 kalinių) paiko Lukiškių kalėjimą, atsiveikė nori Lietuva ir iškeliao ten, iš kur ne visiems buvo lemta sugržti. Pirmasis persilintimo punktas — Krasnaja Presnia Maskvoje, toliau Sverdlovskas, Petropavlovskas, Juodoji galva (taip Kazach kalba vadina Karaganda). Dažnis mūsų etapo buvo atkirsta, dažnis prijungta iš kitų etapų. Balandžio mėn. pasiekėme Dubovkos lagerį Nr. 5. Tai naujas beiskuriantis lageris, iš kurio vėliau išvyko etapai į Ektbastuzą, Vorkutą, Norilską. Cia žuvo ir pirmasis, bet ne paskutinis mūsų etapo lietuvis Vacys Šaulys.

Laikas bėgo, mus slėgė vergodalia, buvome pasmerkti sunakinti. Pagal fašistų konklagerių metodiką į mūsų zoną atgabeno Abanino-Vorotinčovo bandą. Jie buvo patikėtos lagerio tvarkdarių pareigos. Jie patys varydavo į darbą, patys kradavo, sodindavo į karcerį, mušdavo. Eildavo per barakus, reikalaudami duoklės. Vieną 1952 m. naktį banditai užpuolė anglakasių baraką. Mušė galvažudžiai negailestingai, žvériškai. Mušė visus iš eilės. Nuo pellio smūgio žuvo vaikinas nuo Krentingos Vytakas. Vladuką Lyzaitytį sudaužė vos spėjus ižengti per vartus į zoną. Mordasovo grupė Timer-Tau lageryje nudėrė ukrainietį, sužalojo, suluošino daug kitų tautybių kalinių.

Norėčiau paminėti Dubovkos lagerio Nr. 5 nusikaltelius priežmoniškumą.

Režimo viršininkas leit. NEV-ZOROVAS, kalinių pravardžiuojamas Trajekūrovu Kirila Petrovičium arba dar paprasčiau — „chramajā“. (jis buvo raišas). Jis asmeniškai vedžiojo banditus po barakus, leido jems vykdyti smurto veiksmus prieš kalinius. Ant jo galvos tekrinta nekaltai pralietas kalinių kraujas.

Jaunesnysis leitenantas DUNAJEVAS (načainik). Čekistas galvažudys, kuriam žmonių kančios buvo vien malonumas. Dėl savo šlykštaus snukio kalinių buvo pravardžiuojamas „Machno“. Už šią pravarę jis buvo pasiryžęs bet kurį kalinių supudyti karceryje. Laimė, kalinių buvo daug, o „Machno“ vienas.

„Kumas“ — vyr. leitenantas ISAJEVAS, azilių kilmės čekistas. Jis duodavo banditams nurodymus, ką daryti, kad neprastą „Kumo“ pasitikėjimo.

San. dalies viršininkas kapitonas ar majoras DMITRIJEVAS, galėjęs bet kurias budello pareigas atlikti. Kalinių vadinas „mirties pagalbininku“. Turėjo savo ištarastus bet kurį ligai „linkamus“ vaistus — į klibą vandens išlašinta keletas lašų valerijonų, vadinančius „akvamiente“ arba jodo tirpalą. Šių vaistais išgydydavo ylus, išskyrus tuos, kurie mirdavo.

Buvo dar lagerio viršininkas majoras LYSENKOVAS, buvo PPC viršininkas KUDIJAROVAS. Buvo ir daugiau „garsų“ viršininkų.

Dubovkos kalinių kapinės buvo netoli geležinkelio ir DOK'o. Plėtėsi statybos, išnyko kapinės, dingę nusikaltimų pėdsakai.

Lietuva, tūkstančiai Tavo valų kaulų nebegrūš namo.. Nepamiršk Jū, tol išblašytul!

Baltas JUKNEVIČIUS

NUO ŠUBERTINĖS
IKI PEČIOROS

Naktis. Tylu. Neužmiegus. Lyg filme slenka mano gyvenimo kelias. Matai 1945 metų vasara, drėgną Šubertinės rūsi, skarda užvožtais langais. Ir save — be saulės ir be oro tūnanti be maž pusę metų. Lyg girdžiu raktoto trąškesi ir jaucių draugų drebančias širdis — ką išves šią naktį? Matai prasidėdant golgotų kelią, riedant sunkvežimį, kėbule eilėmis suspaustus mus, kalinius. Riedam į karo sunakintus Raseinius, į prieškartinį kalėjimą.

Rytą atsiduriame visi vienoje kamerose (anksčiau ji buvo skirta dviejų žmonėms, net su virykle). Priguldė tiek kalinių, kiek skersai kambarį ant grindų gali tik šonu atsigulti.

Vėliau — kalėjimo rūsys Kau- ne, Miekevičiaus gatvėje. Išrengiami nuogal, rikiuojami į vieną eilę, apžiūrimos net tam tikros vietas, kad koks nuoga- lius nebūtų pasislėpęs auksu. Ir skaičiuoja mus su mėsai plakti mediniai plaktukai. Suskaičiuoti plaktukais per nuogus kūnus, gržtam ten, kur palikom rūbus. Kas neįranda vilnorūjų kojinį, kas „čebači“, kas odinių paltų, striuklių. Ką darysi, jei į kareivėltams mūsų daikai patiko. Suvarto mus į, buv. kalėjimo bažnyčią. Po to išrikuoja kieme po dvidešimt žmonių į gretą, ir tūkstantinė kolona išlinguojia pro kalėjimo var- tus. Išsigandę žmonės traukiasi į klemus ir pro pliušius stebi šią liūdną rikiuotę. Taip 1945 metų lapkričio 26 dieną atžygiamom į Kauno Šančių rampą prie tiliausio prekių traukinio. Buvo lapkričio pabaiga, pilna balų. Įsakymas klaupisti! Vėl su- skaičiuoja. Pagaliau mes vagone. Pamesti keli glėbiai malkų. Anksta, vos vienas pro kitą prasilenkiam. Naktį užmiegam, kur kam teko laimė nuvirsti. Rytą atsidaro vagono durys ir vėl — nusirengti nuogai, o medinių mušukai atlieka savo

paskirtį. Ši kartą netekau odi- nes strukės, o veža į Šiaurę... Stalo tenisininkas Variakojis netenka vasarinio paltuko, pirkto Anglijo... Kitą rytą atsidaro durys, ir pasigirsta malonus klausimas: „Kas kuo skundžia- tés?“ Surašo, kam ką atėmė. Draugai nustembia, kai sakau, kad iš manęs nieko neatėmė. Paskui išdalią po dvi mažas rū- kytas kuojas, duonos po 600 gramų. Duoda ir vandens. Pa- vakarienią užmigom. O nak- tį vagono durys atsidaro ir skaičiuotojai „gražina“ skolą me- diniais kūjais ir bato galu į už- pakalį pagal sarašą. Tada ma- no draugai supratė, kodėl iš manęs „nieko neatėmė“.

Važiuojam į Šiaurę. Vagono sienos apšarmoje, šalta, tada pasikuriam krosnelę. Mūsų jau nebeskaiciuoja, tik per duris paduoda maisto. Vieno vandens — paklodė sniego. Balgėti mal- kos, šalta, storiausias šerkšnas ant vagono sienų, sukūrenom net narų lentas. Gerti niekas neduoda. Gramdom nuo vagono sienų sniego šerkšnā, čiulpiam, o sargybiniai nesirodo. Jau į Šiaurę, šaltis aplie — 30 laipsnių. Ką daryti? Beldžiamas į duris — tyla. Tada sustojam ra- tu apie šaltą krosnelę ir šokam šalčio šokį. Ilgai stovim miške, nuo šalčio stingstam, be van- dens trokštam. Gramdom nuo vagono sienų sniegą, tik taip atsigeriam. Vienas iš mūsų sa- ko: „Atvežė mus palaidoti ūlame miške“. Panika! Didžiulis šurmuly, visi netekę žadu. Sa- kau: „Vyrai! Jei jau galas, tai kartu sutartinais spirkim į duris, — lentos tuo turi išlekti“. Viens, du, trys stipriūs spyriai į duris! Kiti vagona, išgirdę mūsų beldimą, atsako tuo pa- čiu. Drebė ilgliausios traukinys nuo mūsų kojų smūgių. Tačiau atsakymas — angeliskas čiulbe- sys: „Padaždi, reblata, skoro bu- dit drava, i vodi, i chleba“. Liudas DŽENKAITIS

Dženkaicių pėdomis

Ne vienam vyresniosios kar- tos žmogui yra žinoma Džen- kaicių pavardė. Nepriklausomos Lietuvos labui darbavosi keturi broliai: Juozas — pasie- nio policijos ruožo viršininkas, Vytautas — matininkas, Liudas

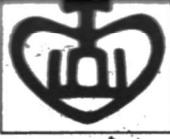
kultutechnikas, Jonas — Lietuvos karų aviacijos (vėliau komercinės aviacijos) lankūnas. Tėvas Jurgis Dženkaitis, buvęs knygnešys, paminėtas 1939 me- tais išleistoje „Lietuviškoje en- ciklopedijoje“. Po karą ši pavardė neberado vietos né vienoje tarybinio laikotarpio enciklo- pedijoje. Beje, jos neužmirs, kai reikėjo pagrūmoti „lietuvių tau- tos išdavikams, užjūrio vaduo- tojams“. Štai vienas NKVD agentas, slapvvarde Juozas Ja- kaitis, knygoje „Išdavystės ke- liu“ (V., „Mintis“, 1976), kalbė- damas apie Lietuvių aktyvistų frontą (LAF) leitenantui Jonui Dženkaiciui „nepagaili“ fašisto epite.

Koks Dženkaicių likimas? Jonas Dženkaitis 1941 m. birželį atliko šventą pareigą Tėvynei. Buvo gretose tų, kurie sukilo prieš okupacine Raudonąją armiją. Žuvo kaudamas prie Aleksoto tilto Kaune, palaidotas greta kitų sukilelių Kauno miesto kapinėse Vytauto pros- pekte. Vokiečių opukacijos me- tais žuvo kitas brolis Juozas. Pokario genocido metu buvo suimtas Vytautas. Neišvengė so- vietinio lagerio Liudas... Tik

viena pavardė, ir koks sunkus kančios kryželis!

Lakūno Jono Dženkaicio ka- po paieškos šių eliucių autoriumi 1989 metų vasarą atvedė į Šilė- lės rajoną. Grigilių kaimą. Cia, grūvancioje sodyboje, lyg išnaikintų Lietuvos vienkiemiu dvasios sergėtoja tebekrūta Zosė Dženkaite, amžinatilsj Vytauto žmona, pati išvengusi tremties, nes tą 1948 metų gegužės 22 dieną pasislepė su vaikais. Neatsisveikino su savo motina Urbanioniene, 95 metų amžiaus senute, atgulusi toli nuo gimi- nės, išsalusioje Sibiro žemėje. O dabar čia, Zemaitijoje, merdi kadais gražus ūkis... Vietinių mankurtų iniciatyva pernai so- dė išrovė. „Ką jiems obelys su šaknimis išrauti, — pajėgtų žmogaus širdį išplesti“, — pasa- koja Zosė Dženkaite.

Iš Grigilių sodybos šeimininkės sužinojau, kad Šiluteje gyvena Liudas Dženkaitis. Jo nuo- širdžioje šeimoje praleista ne viena valanda. Liudo Dženkaicio golgotos prasidėjo 1945 me- tų balandžio 26 dieną. Grįžtan- čio iš komandiruotės, kurioje tikrino užtvankoms potvynio padarytą žalą, jau laukė sau- gumietis. Pirmoji kamera buvo Šubertinės rūsys Tauragėje. Naktinis virš rūsio kamerų ne- nutildavo tardomųjų šauksmai į dejavimą. Pačiam įkalinimo vieta likimas lėmė Pečiorą. Jonas VORONAVICIUS

1990 m. liepa

TREMINTINYS

3

Nuotraukos: C. Liutkevičius

Vičius (pirmasis iš kairės). Kaunas, 1956.

Gyvenau as tada buvusioje Kėdainių apskrityje, Grinkiškio valsčiuje, Marlinaičių km. Cia ir užaugau. Esu gimus 1924 m. Prasidėjus karui ir Lietuvą okupavus tarybų valdžiai 1941 m., ir prasidėjo mano gyvenimo drama. Buvaū ūkininko sūnus, tėvai turėjo 32 ha žemės. Tada dar buvaū jaunas ir nieko balansas nenujaučiau. Vokiečiai daramas į Vokietiją nepaėmė, nes buvaū vienintelis sūnus.

1944 m., išvijus vokiečius, Kėdainių apskrityje buvo paskelbta mobilizacija. Iš mūsų kaimo šaukimus gavome 9 vyrai. Kas bus, tas bus, susitarėme netli. Pasiskirstėme po kelis, pasidarėme daržinėse slėptuvės, urvus, ir prasidėjo mūsų vargu dienos ir naktys. Kitų kaimų vyrai padarė taip pat.

Po kelij dienų priguzėjo NKVD su šunimis ir apsistojė netoli mūsų, Beinoriškio dvare. Prasidėjo gaudynės. Sugautuosis varė su atstatytais durtuvais. Atsidūrėme didžiausiam pavojuje — atves šunis į daržinę, ir mes žuvė. Nutarėme slėptis pelkėse. Mama su seseria suruošė kuprinę maisto, ir nakties gūdumoje iškeliauome į didžiules pelkes. Vėliau sužinojome, kad Raseinių rajone dar tebera frontas, ir mobilizacija dar neapskelta, tai patraukėme ten.

Okininkai parėmė mus maistu, taip ir slinko vargano dienos ir naktys, kol paėmė Raseinius. Tada ir čia buvo paskelbta mobilizacija. Grįžome į pelkes. Bet čia buvo balsu, nes aplinkui pilna enkavestistė. I pačią pelkę jie nelindė, tik pakračiai pašaudydavo. Nebebuvo jokios ramybės. Praleidi dieną, pasimeidži, padėkoji Dievui ir vėl turi pelkėj ant kupsto kartu su stirnomis ir kitais žvereliais.

Po kiek laiko gavome iš namų žinią, kad ir namškiams blogai — žiuriai tėvams grasi-

lių stotį. Mane apėmė tokis tėviškės ilgesys, kad aš ir neatsilaikiau. Pačiame vidunaktyje palikau tą garvežį su jo darbuotojais ir tą vagoną („teplušką“) su Katiuša. Įsiurbė į prekinį traukinį, atsiradau Radviliškyje. O iš Radviliškio tiesiog per laukus, kiek tik sveikata leido, pasilsėdamas, žygiau savo gimtojo kaimo link. Kellonė netrumpa, bet štai aš jau ir namuose. Bučiuoju išsiligę ir išsilgustus mamytę, tėvelį ir sesutę.

Bet ir vėl mintys neduoda ramybės, kad aš pabégęs, jokių dokumentų neturiu.

Panašiai ir mano draugai. Juos gelbėjo gydytojai, ligoninė. Taip man neramiai gyvenant,

gérė. Taip ir užbaigė savo kančias, mirė kankinės mirtimi 1951 m. O mes, ačiū Dievui, likome gyvi ir visi trys grįžome, nors daug iškentėjė ir sveikatos praradę. Bet dvasioje likome stiprus, nepraradę savo lietuviškos garbės. Tik grįžus buvo labai skaudu, neradus savo myliamos mamytės.

O dabar apie save, patekusį į tą stalinistinį malūną. Ne mane vienai tada suėmė, bet visą penkių asmenų grupę.

Buvome išduoti anksčiau suimtu „išsi“ pogrindžio narių. Radviliškio seniūnijos ir prasidėjus išlaukė kankinimai. Baisu ir prisiminti. Kai nuo stiprių smūgių parkritau ant grindų, tada griebė už sprando, ke-

daug 20—45 m. amžiaus vyraus. Su niūriu apsiašarojusi rudeniu ir krintančiais pageltusiu lapais kritoome ir mes, pagelte pamėlė į nežinią. Spalio 26 d. mūsų vagonai pradėjo riedėti iš Vilniaus į Rytius, bet kur apsisistos, kur mus išlaipins, tūnienas Dievas teko į. Tik pradurū plyšius pastebėjome, kad jau baigiami pravingiuoti Lietuvos žemę ir tuo tuo įriedėjime į Baltarusiją. Dar bandėme užtrauktis daliną, bet nieko neįėjo — vietoj dalinos skruostas suvilkė ašaros...

Kellonė buvo ilga, tėsesi 18 parų, o kokia ji buvo kankinanti, turbūt jau daug kam yra žinoma. Maisto ir vandens gaudavom tik tiek, kad išlaikytu-

Kokias pateiksime sąskaitas

KIEK KAINUOJA JAUNYSTĘ?

ja ir griežtai įsako, kad prisištatyti. Vienas iš mūsų žuvvo, surizikavęs parelti namo kūlių vakarienę. Stribal apsupo ir paėmė. Pradėjo mušti, liepdami vesti parodytį, kur sėplasi draugai. Įsiutės vadas Rapolas skélé buože per galvą ir užnūš prie pat namų. Taip žuvo Jonas Armonas iš Veduikių km. Iš buvusiu mūsų 9-nių iki šių dienų esame išlikę tiktaid.

Atėjo žiema. Pelkėse prasidėjo dideli šalčiai, čia būti pasidėrė neįmanoma. Be to, gallėjo lėvą, nes beveik visur, kur tik neišėjo naujokas, uždegdavo pastatus, sumaikindavo visą sodybą. Pradėjome vėl ieškoti išsities.

Sužinojome, kad Radviliškyje per didelius kybius kai kani pasisekė išdarbinės garvežių remonto depe. Nutariau pabaudytai laimė į ar aš. Pasiėmė išrūkytų kumpių, dešrų, lašinių, na ir, žinoma, samagono. Tėvukas pakinkė arklius, ir išvažiavome. Susiradome prieglobstį sukarinę garvežių mašinistų, kūrikų brigadose.

Leinu su didžiulių ryšiu pasiūlyti viršininką ir imu prašytis į darbą. Pirmiausia išėmė į indą su samagonu, paskui mėsas, dešras... Gérimas, matyt, patiko, ir liepė man pasilikti. Paraše pažymą, kad dirbu kūriku. Naktinis pradėjo eiti sargyba. Dieną tai nieko, tik niekur atsitrauki negalima.

Dvyliką valandų dirbu garvežio kūriku, o kitas dvyliką vadinaujoj „teplušku“, prikabintoj prie garvežio. Maisto davinį duodavo visam méniesiui. Duonos jokios. Vienoj duonos 25 kg miltų méniesiui. Tame vagone gyveno ir Katiuša, kuri palaidyavo vagone tvarką ir kepdavo iš tų miltų „lepiškas“.

Nuo tų „lepiškų“ man susigadino viduriai.

Toks darbas be jokio ramaus polisio mane nualino. Labai nusilpau, pradėjau nebevykdinti darbo užduoties. Tada ēmė mėne rusiškais keiksmais keikti ir grasingo atiduosių karinių dalių. Apėmė baimę, kad laukia frontas. Ką daryti? Kilo mintis begti. Frontas jau pasistumėjo tollyn į Vokietiją. Kad važiuotu Lietuvą, ką nors išskiepsiuose į maistą, o dabar kuri laiką nebevažiavom. Vokiečių palikta labai daug vertinę daiktų. Gražiausiai baldai, veldrodižiai, siuvamos mašinos, bet ne bulvės ir ne duona. Sveikata į gerą pusę néjo, jaučiausis vis biologiai, bet šlapai taip tieka praslinko.

Iš vieną naktį, bedirbdamas garvežyje, pastebėjau, kad mes esame Lietuvoje, pažinau Šiau-

lienais užšoko ant krūtinės ir, trankydami galvą į grindis, įniršiusi balsu keikši, grasingo, kad nepaliksių gyvo — „gyvenimą tuo užbaigsi, bandite, sulaužiusi tuo kaulus, jeigu neprišipažinsi.“ Po trijų parų kankinimo ir akistatos buvau išvežtas į Šiaulių. Ten uždarė į vienutę, kurios ilgis 3 žingsnių ir plotis 2, ir dar specialiai buvo įtaikomas šnipas. Naktimis tardyda vo tardytojai, o dienomis kalbėdavo, klausinėdavo tas šnipas, vaizduodamas didelį Lietuvos patriotą. Iš pradžią aš nesupratiau jo tikslą, tik vėliau susiprotėjau, kad tardytojas tardyda — spakartodavo mano žodžius. Toje vienutėje teko ištūnoti du méniesius, visą laiką patiriant tardymą su grasingimis. Pagaliau, užbaigę tardymą, perkėlė į bendrą kamerą, tenai buvome 33 vyrai. Iš po tokios padėties ten pasijutau kaip kitame pasaulyje. Ten radau gerą pažastamą Mečislovą Butkevičių iš Saktelių ir daug puikių mokslo vyru. Vieni kiltus ramindavom, tik vieno buvusio girininko nesugebėjome nuraminti, jis išprotėjo. Ir koks balsus pasidarė, kai neteko protot? Vėliau į lageryje teko tokį nelaimingų išprotėjusių vyru matyti.

Toje bendroje kamerioje išbuvau apie keturis méniesius, kol gržio į Maskvos nuosprendis „Asoba sovečiantja“. Tada pasišaukė ir pranešė, kad Maskvos nuosprendžiu esu nutiestas 10-čiai metų, kaip buožės sūnus ir tarybų valdžios priešas. Davė pasirašytį, bet aš nesirašau, atsakydamas, kad nepripažistu tokio teismo. Tada parašė, kad pasirašytį atsisakau, tuo ir baigėsi.

Ir vieną naktį mus, nutiestus, iš kalėjimo nuvarė į stotį. Ėjome, apsupti sargybinų su atstatytais durtuvais ir vilkiniais šunimis. Sugrūdo mus į vagoną ir „sudiev“ Šiaulių kalėjimui. Nuvežė į Vilniaus persituntimo punktą, netoli geležinkelio stoties, kur kadaise buvės vienuolynas. Daug pastatų, ir visi pilni kalinių. Buvo visokių nusikaltelių ir už vagystę, ir už kriminalinius. Visa laimė, kad mus, politinius, laikė atskirai.

Ten grupavo, varinėjo iš vienos kameros į kitą, nė mažiausios ramybės nebuvvo. Išlaikė ten apie du méniesius, kol surinko labai daug politinių, ir vėliau vakarą pradėjo varyti būriais po 36 žmones į gyvulinus vagonus, o tų vagonų buvo 16, tarp jų vienas vagonas moterų. Visus kitus užpildė sausakimai stipriais, dar jaunais, maž-

me gyvybę.

Po 18 parų mūsų vagonai sustojo, atsiradome Kazachstano dykumose. Apsidairė pamatėme aukštus kalnus, o pakalnėse ganėti kupranugarai. Ilgai nelaukę, suriklavo eilėmis ir varė, kaip tuos juodnugarius. O mūsų jėgos buvo jau tiek išsekusioms, kad visiems skaudėjo galvas, o kojos visai nebenorėjo klausytis, pynësi viena su kita. Pasidarėm išaplaukiat, plačia-barzdžiat, tikros beždžionės, laimej, kad tose dykumose nebuvo kam žiūrėti į mus. Pagaliau pažimatė sargybinų bokštelių, o paskui aukštus lentų tvorus, išratzytos spylginotomis viešomis, o už tvorus į lageris, kur ir prasidėja mūsų, kalinių, vergiškas gyvenimas.

Netrukus sužinojome, kad mūsų laukia vario kasyklos. Tai sunkūs ir labai sveikatai pavertę jūrų darbai. Kiekvienas iš mūsų galvojome, jog mūsų gyvenimas jau visai beprasmis, neliko nė mažiausios vilties, kad šiose žmoulių negyvenamose vietoje ir dar vario kasyklose nepalaicosime savo gražiausio, veržliausio gyvenimo — jaunystės. Man tada buvo 24 metai. Atvarę mus į lagerį, ilgai skaičiavo, perskaiciavo, paskui nuvarė į pirtį iškaltinti visus gyvius, po to į valgyklą ir barakus, į nuolatinę gyvenimo vietą.

Barakai labai panašūs į mūsų kliaulių fermos pastatus. Ilgi, per viduri takas, o šonuose nara, sukalčiai, įlaužiai. Vienas guolis apačioje, kitas viršuje. Taip mes ir gyvenome. Dienomis dirbdavome įvalius darbus. Maisto per dieną gaudavome 3 kartus kažkokį kvapą skyčio, vadinau sriuba, ir 600 g duonos. Taip praėjo 20 d. kariantino. Paskui pradėjo skirstyti brigadomis į kitus aptvarus, į kitas zonas. Ten susitikau liečiavui. Jie papasakojo apie kasyklos darbus, bet jau vien iš jų išvalzdos galima buvo išvalzdoti darbą. Nepavydėtinai blogai vien atrodė — išblyškė, tik nosys ir atsikišė žandikailiai, lyg būtų vien oda aptraukti veido kaulai. Jie pasakojo, kad vario kasyklose darbas laibai pavojinges svelkai, nes dulkės nusėda ant plaučių ir nebegalima jų atkoseti. Po kūrto laiko jos pragraužia plaučius, atsiranda žalzdos. Taip atsikito ir su manim.

Savo 33-čioje brigadoje liečiavui neradau. Daugiausia buvo ukrainiečiai, baltarusiai, latviai, estai. Mums susikaltėti labai nesisekė, kapstėmės lyg nebyllai. (B. d.) Ceslovas LIUTKEVIČIUS

IVYKIAI • IVYKIAI

Birželio 10 d. Šakių raj., Grīžabūdyje, buvo žuvusios paminklas „Nekalai žuvusiems tremtyje ir Lietuvoje“. Suvažiavo gal 500—600, o gal ir daugiau žanvykų iš visos Lietuvos. Buvo ir abu grīžabūdėliai vyshupai, Pranciškų klebonas prel. Juozas Užupis, kiti kunigai, poetas Alfonsas Bernotaitis, AT deputatas Endriukaitis. Iškilmingos iv. Miličios senojo gražioje madinėje bažnyčioje, giesmės ir dainos įventoriuje. Prešingas prel. J. Užupio pamokslas bažnyčioje ir P. Bernoto ir Endriukaitės kėblos įventoriuje ne vieną priverė giliai susimatyti.

Po šventinimo iškilmingi visi su pro-

cedja nutėjama pagerbtis nukankintiui ir užkastyti prie buvusiojo valstybės žinovės mūro. Kiek ten užkėstai Spėjama, kad 400, kiti sako, kad 300, o tą dieną nutiktais buvęs ištroblioti saka, kad 460. O kiek iš tiesų? Kas atskrys! Ant nukankintuojų kelių jau ir namai stovi. Patys valstybės mūrus paversis butais. Ten gyvenanti žmonė moteris saka, tad kiekiu žmonės kasti neįmanoma — visur žmonių kaulai. Nedaug ten žuvusių lengva mirkti — sušaudyti. Dauguma patoko į tas srūvus ar išvietės diobes po kyprių kankinimui. Ne vien grīžabūdėliai ten užkasti, o surinkta iš visos Šakių apskrities.

Juozas BAZILIAUSKAS

Tremtinių koplyčia

Birželio 16 d. Jonavos kapinėse susirinko žmonės dalyvauti tremtinių koplyčios pamatu žventinimui. Tai daugiausia buvę tremtinių, požeminių kaliniai, musų miesto valdžios atstovai.

Pamatus pašventino buvęs tremtinių, Jonavos parapijos klebonas V. Pranskietis. Po pašventinimo ceremonijos jis prabilo į susirinkusius, primindamas tremtinių kančias, jų nuolatą sunykę gyvenimo kelią.

Buvo pasakytas, pasirašytas ir išwyrystas į koplyčios pamatus iškilmingas Aktes.

Kaibėjo Lietuvos Respublikos AT deputatas G. Ilgūnas, Sejudožio rajono tarybos pirmininkas E. Simanavičius, RSO pirmininkas P. Jablonskis, kuriam mes nuožirdžiai dekojome, kai sutiko statyti šią koplyčią. Kaibėjo ir Jonavos tremtinių skyrius tarybos pirmininkas gyd. A. Gabužis, šios tarybos iniciatorius. Nuolaidžiai dekojame buvusiemis

tremtiniams, paaukojusiams koplyčios statybei savo sankaupas iš manų penėjų: Ostasevičienė, paaukojusi 50 rb., Kotryna Simeitė — 50 rb., J. Adomaitienė — 40 rb., ir P. Koturaitė, paaukojusiam 100 rb. Manau, atskras ir daugiuo geros valios žmonių, kurie prisidėdys prie šios statybos.

Tegul iš koplyčia, pirmoji Lietuvos statoma tremtinių koplyčia, stovėtų ligos amžiuis ir mūsų sinamams primins tuos laikus, kai mės ... Tremties keltus žymėjome Krauju ir mirtimi,

ir mirtim, kai gyventum. Kad būtume laisvi...

Tegul išios koplyčios virpas patydėtų mes į amžinajį gyvenimą, tegul jis skembis ir likusiam amžinai laisvo žmonėje, ir gržusiuju palankams.

Laima PUMISKIENĖ
tarybos narė

Jonava

Neturime teisės delsti

Gražiai buvo paminėtos 45-osios Rutuonių kaimo vyrų nužudymo metinės. Suvažiavo buvę draugai, giminės, kaimynai, pažymi. Dalyvavo keturi kunigai. Išklausę milles už nekalai nužudytuosius, pagerbdome ju atminimą. Kulvos kapinėse. Vėliau kas autobusais, kas nuozaudais automobiliais atvažiavome prie kryžiaus, kuris pastatytas prie Martyniškių: gyvenvietės netoli. Žemų miestelio, nužudymo vietaje. Kleūsėmis eilių, kaičių, smerkiantių iš smurto akta. Gali, kad ne visi artimieji sulskukė šios dienos. Jie vėlini tik žino, ką iškentėjo, netekė žūnų, vyrų ir tėvų, tuk vaikai — liko ne tik našiai, bet ir be duonos kąsnio ir šiltiesnio rūbo. Viskas buvo atimta, o pasiskirsti nebuvò kam. O juk vyrai tik kelias dienas pavėlavavo, naližijo į sovietų armiją. Tai ir visa jų kultė.

Pastatytas kryžius jų sužudymo vietoje kiekvienam primins mūsų tautos skaudžią istoriją, kviestis ir vėliavinius, kad nesikartotų tautos genocidas.

O kiek jų buvo priversta pasitraukti į miškus, nudažantina įgeriuose ar saugumo kaičiimuose. Dažnas prisiekė geriau mirti Lietuvos

žemėje, negu žemintis, o vėlau savo kaimais tręsti Sibiro žeme. Kiek jų, kiliai nuo Jonavos, Žemaičių, Kutvos, paaukojo savo gyvybę pačioje jounystėje, tikėdami, kad Lietuva bus laisva. Jų svajanės žiandien pildosi, o mūsy — gyvulų — pareiga priminti visus žuvusius nelogijoje kovoje.

Mirusiąją vieta yra visiens viena kapinėse, o kur žiandien jie užkasti, taip ir nežinome. Tiek metų gyvenę baimėje, vengovėje, dar ir žiandien, daug kas nedrįsta pasakyti, jei ką iš žino. Mažai balio gyvų artimųjų, daugelis negržo, mūsų žemėje ar įgeriuose, ir daugiau nebeturime telst.

Dabar jau gyvename nepriklausomoje Lietuvos, ir mūsų nugalėti vergilių baimės jausmą. Juk ne keršto žemėlapis, o tik tiesos atstatyme. Todėl praėjome visus, kas žinote, kur pokario metalas (1945—1955) užkazi Jonavos, Neries, patrėjė, rezistens, (o taip pat ir Žemaičių bei Vandžiogaloje), praeisti į Jonavos tremtinių skyrių elnių autorei.

Veronika GABUŽIENĖ
Jonava

PAŁOKĘKIME

Statomi paminklai stalinizmo aukoms atminti: tremtiniams, partizanams, žuvusiems kovoje už Lietuvos laisvę. Tai ir humaniška ir reikalinga. Tačiau ar nebrūt galima truputėlių palükėti?

Daž labai daug žmorių gyvena ant skundo ribos. Ar ne geriau tuos pinigus skirti buvusių politinių kaliniui, tremtiniui, daugiauvaikių žemaičių, tėvų paliktoms vaikams? Žmo-

nės, kaičių stalinistiniuose įgeriuose, kentė alkį ir saltį Sibiro žemėje, manau, tikrai supras kito skausmą ir niekada neatsisakys paceti verginių gyvenančiam.

O paminklus atstatymime, ir sužininkius slagnacijos leikeis, ir naujus. Pakils iš yergo ir skurdo Lietuva, tapsime ekonomiškai turtingesni, tada atsidėkosime Nepriklausomos Lietuvos kūrėjams, rezisteriams. O kai kas pasirūpinkime gyvenailei.

Liudvikas DACIOLA

Nuomoto redaktorė Vanda PODERYTE, lit. redaktorė Ona BALCYTIENĖ, techninė redaktorė Birutė OKSAITĖ.
Redaktorių: Liudas DAMBRAUSKAS, Algirdas MARKŪNAS, Neringa PUPEKIENĖ, Dalia KUODYTĖ, Juozas PAULAVICIUS.

Mūsų adresas: 233000 Kaunas, Doseiklio 76 b, tel. 209530.

ATSILIEPKITE! • ATSILIEPKITE!

Jonas NECELIS, Jono, 1945 m. slapstėsi Rumšiškių valst., Bielištrukų km. pas pusbrolių Stasį Grinevičių. Ten susitiko su partizanais, kurie vadė Zaliasis Velnias, jų paškyrė apygardos vadu. Susirėmimo metu biščiavę partizanai J. Neceilis-Sarčių peržovė ir suėmė. 1946 m. rugpjūčio 4 d. toisimes netaisė mirties bausme sužaudant, matonės prasymo Stolinui noražė. 1945 m. sužaudė S. Grinevičių, sudegino jo sodybę.

Norėtų sužinoti, ar tikrai buvo įvykdytas mirties bausmė, jei taip, kur palaidotas. Rašykite Mečislovui NECELIUI, 233008 Kaunas, Karmavos 18—1.

Mykolas BARTUŠKA, Kazis, g. 1889 m. Suimtas 1945 m. spalio mėn. Marijampolės raj., Kazlų Rūdos km. 1946 04 25 nukankintas Marijampolės kaidejime. Žinančių apie jo palaidojimo vietą ieško Audrius BARTUŠKA, 233041 Kaunas, Partizanų 128—54.

Vladas RIPSKIS, Stasio, g. 1910 m. Suimtas savo malūne 1944 m. rugpjūčio 10 d. Joniškio raj., Rudilių km. Teisė „Smart“ būrys ar dolinis. Nežinoma tikslas kaidejimo vieta, manoma, kad Norilsko ar Nyžnij Tagilsko. Daugiau žinių laukia Vlada ZUKIENĖ, 232044 Vilnius, Kosmonautų 43—64, tel. 45 72 28.

Vincas BALICKAITIS, Jurgio, Vilniavėlė m. policijos vachmistras. Suimtas 1941 06 15 Vilniavėlėje. 1942 m. gautos pranešimas, kad mirė. Krasnojarsko str. Kartu kaidejus, daugiau apie jo likimą žinančių ieško duktė Rasa DUBAUŠKIENĖ, Ukmergės raj., Vepriai.

Ananas BEPIRSTIS, Kazimiero, buv. Šauļių 4-gos vadas. 1944 m. būvezas su tėvais, žmona ir dukra Albina iš Vilniavėlės apskr. Kedainių valst. Navinykų km. — Žinoma, kad buvo atvežti į Vilniavėlės geležinkelio stotį. Ką nors žinančių apie Bepirštų ūlios likimą ieško Anelė SVELNIENĖ, 234520 Marijampolė, Alytaus 12.

Prelatas Juozapas LAUKAITIS, Seinų kunių seminarijos profesorius, vyskupo A. Baranauko sekretorius, „Saitinė“ redaktorius ir dažnai leidėjas, pasakiniuoji Šeimo narys. Priekis arištą Alytaus apskr., Seirijų klebonas. Prelato sesuo Marytė LAUKAITYTĖ — klebonijos Žemaičių Kun. A. Svarinskės pasakojė, kad kaičio su prelata Kauno ir rodos, Vilniaus kaičiimuose. J. Laukaitis ir M. Laukaitytė mirė Sibire. Kartu kaidejus, ir apie jų likimą Ži-

nančių ieško Antanas LAUKAITIS, 18 MILLER AVE. ASHFIELD, 2131 AUSTRALIA.

Viktoras GRAZISKAUSKAS, Sifvestras. Suimtas Kaune 1941 06 14. Kalėjo Sverdlovskeje obli. Gari posiolok. Mirė 1942 12 17. Daugiau žinių laukia Jūrė GRAZISKAUSKIENĖ, 235300 Panevėžys, Tulpių 2—2.

Domas SKEIVERYS, Felikzas ŠAUKLYS kaidejė Lukšių kaime su Pranu Suručiumi, vėliau Abemo įgeriuose su Antanu Suručiumi. D. Skeiverio ir F. Šauklio ieško Antanas SURUČIUS, Polana, 76 — 100 Stavno, ul. Jednos Novedowej 26a.

Mykolas BARTUŠKA, Kazimiero, kilęs iš Marijampolės apskr., Šumskų valst., Karliškų km. Buvęs kalinys Kazimieras Kačergis pasakojo, kad 1946 m. ankstyvą pavasarį K. Bartušką, žiauriai sunužę, sužiuolės pirklys į Marijampolės kaidejimo komą, kurioje po poros valandų jis mirė. Manoma, kad užkastas už miesto ar už kaidejimo siejas vadinamoje „brovkėje“. Žinančių apie palaidojimo vietą ieško Kęstutis BARTUŠKA, 626487 Tiumenskaja obli., Surgutsky raj., Lentor II m/r, dom 45 kv. 3.

Napoleonas BATORAS, 1941 m. liežučias iš Žiežmarų valst., Strėvininkų km. į Altaujaus, kr., ten ir mirė. Kartu kaidejus ar palaidojimo vietą Žinančių ieško andė Emilia ANDRIUKONIENĖ, Kaunas, K. Giedraičio 3—45, tel. 26 56 53.

Gustavas Martynas ELENDERSKIS, Marijino, g. 1914. Elenderskių ūlių buvo ištrausta 1941 06 15 iš Tauragės. Vilnius gel. stotyje G. M. Elendersi nuo Žeimės atskyrė. Kartu kaidejės likimo draugas (dabar jau miręs) pranešė, kad kartu kaidejė Igarkoje, ten ir mirė. Daugiau žinių laukia Aleksas LENDERSKIS, Kaunas, Užmergės 27—15, tel. 72 75 11.

Antanas DEKSНЫS, Justas, g. 1901 m. ūkininkas. 1946 m. suimtas, nuožautas 25 m., išvežtas į Rokiškio į Magadano lagerius. Mirė 1952 m. Kartu kaidejus, ieško sūnus Rimantas DEKSНЫS, 233030 Kaunas, Kovo 11-osios 128a—21, tel. 71 16 69.

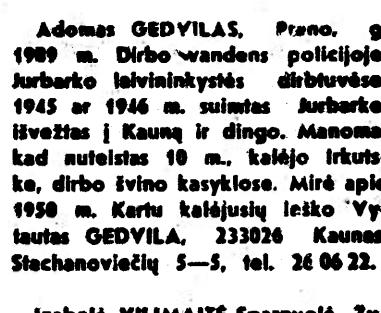
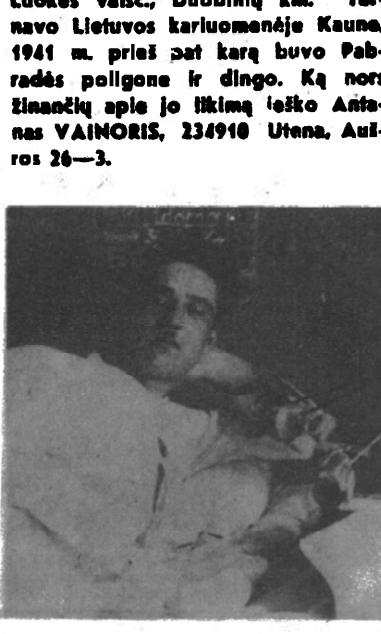
1946 m. birželio 2 d. laivas „Sovetskaja Letvija“ iš Buchtos Načchotok gabeno kalinių etapą į Čiukčių, Kryžiaus Jlanę. Šio etapo buv. kalinių ieško Vaclavas ŠVERYS, 235716 Kretingos raj. Salantai, Dariaus ir Girėno 49, tel. 5 81 60.

sajungos vadovų sąžinė? O gal reikės Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo pagalbos? Manome, kad tokie „plėtikams“ sąžinę turi prabudinti visuomenės pasmerkimą viešai. Pirmą kartą tremiant mus visus apiplišė sovietų vyriausybė, o dabar tremtinių tremtinių. Tačiau negabbingi vadovai, kurie ir iš mirusiojo kaulo sau naudą nori pacieryti.

Grupė tremtinių (Pavardės redakcijai žinomas)

SKELBIMAI

1945 m. spalio mėn. 4 d. Kaišiadorių raj., Užgėrėlių km., Aršakauskų sodyboje įvyko susišaudymas. Žuvo Antanas Aršakauskas ir keturi partizanai (pavardės nežinomas, manoma, kad du iš jų kilę iš Darsūniškio). Visi palaidoti Kruonio šile. Norėtume jaminti jų atminimą. Atsiliepkite žuvusiųjų giminės! Rašykite Uršulei Aršakauskaitėi-Sedinauskienėi, 233045 Kaunas, Krėvės pr. 65—25, tel. 70 30 27.

Ceslovas BARKAUSKAS [1922—1990]

Liepos 13 d., eildamas 68-ųjų metus, Marijampolėje staiga mirė rezistencijos kovų dalyvis, politinis kelių Žeimės Ceslovas Barkauskas. Liko žmūnas ir žmona. Pasukines vergijos dieną preleido Kargando lageriuose. 1956 m. grįžo į Lietuvą.

Tebūtie jam langva įvento žemės Lietuvos, už kurį jis kovojo, kentėjo ir mirė!

Buvo Karagandos politikalinis

DEKOJAME

Vladui JANKAIČIUI iš Toronto (Kanada) pasukojusiam Lietuvos tremtinių sajungai 200 rb.

Obetinė spauda 2 sp. l.

Rinko ir spausdinė „Aušros“ spausdintuvė Kaune. Vyriaus pr. 23.

• Laikečias „Tremtinys“, 1990 m. liepos 25 d., Nr. 9(24), kaina 25 • Obetinė spauda 2 sp. l.

• Tiražas 15.000. Užsak. Nr. 874.